

Oneum

Jerić, Mario

Supplement / Prilog

Publication year / Godina izdavanja: **2019**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:175:063010>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Arts Academy](#)

Oneum

Oneum

Oneum je serifno naslovno pismo nastalo po uzoru na natpis s ploče koja se nalazi na pročelju Ilirskog sjemeništa u Omišu. Visokog je x heighta, niskog kontrasta, namijenjeno za naslove. Zbog svojih karakteristika font s natpisa na Ilirskom sjemeništu i digitlno nacrtan daje dojam klesanja i dojam kamena. Što jako dobro opisuje Grad Omiš čije su najvažnije znamenitosti kamene, baš kao i stara gradska jezgra. Oneum sadrži tri alternativna slovna znaka za slova A, R i T. Sadrži još jedan karakterističan detalj, a to je predznak nabiranja u obliku trokuta ili strelice koji se koristi kao tipografska oznaka za odvajanje stavki u vodoravnom slijedu.

ilirsko sjemenište

Jednokatna zgrada, ilirsko sjemenište utemeljeno od splitskog nadbiskupa Pacifika Bizze 1750. god. Za odgoj klera u liturgiji na staroslavenskom jeziku. Nad ulazom na istočnom pročelju je ploča s natpisom koji spominje utemeljenje i konačno uređenje 1761. Zgrada je proširena u 19. st. Bila je sjedište poljičke općine. 2001. godine zgrada je dana na upravljanje Centru za kulturu grada Omiša. U Ilirskom sjemeništu održavaju se koncerti omiškog ljeta.

A A B C Č a b c č ć
Ć D Đ E F d đ e f g
G H I J K h i j k l
L M N O P m n o p q
Q R R S Š r s š t u
T T U V W v w x y z
X Y Z Ž ? ž
! ( ) , .

A R T

A R T

1 2 3

4 5 6

7 8 9

MIRABELA

NADV RATNIK SA ZAPADNIH GRADSKIH VRATA (1541.)

KUĆA SRETNOG ČOVJEKA

FORTICA

STARO OMIŠKO GROBLJE

ŽUPNA CRKVA SV. MIHOVILA (POČ. 17. ST.)

MOSTINA

KUĆA FESTIVALA DALMATINSKIH KLAPA OMIŠ (16. ST.)

CRKVA SV. DUHA

ILIRSKO SJEMENIŠTE (1750.)

CETINA

75 pt

15 pt

30 pt

84 pt

31 pt

19 pt

73 pt

15 pt

46 pt

27 pt

100 pt

Materijalnu kulturnu baštinu na prostoru Grada omiša čine četrdeset i sedam elemenata koji su sukladno postojećim klasifikacijama podijeljeni po kategorijama arheološke zone, arheološka nalazišta, fortifikacijski kompleksi, gospodarske građevine, sakralne građevine, stambene građevine, ruralne cjeline i urbane cjeline. Najveći broj elemenata materijalne kulturne baštine u gradu omišu evidentiran je u kategoriji stambenih građevina te u kategoriji sakralnih građevina. Prostorna distribucija elemenata materijalne baštine ukazuje na iznimnu gustoću elemenata u samom gradskom naselju Omiš gdje se nalazi većina evidentiranih elemenata, što je i razumljivo uzme li se u obzir njegova novovjeka povijest iz koje datira najveći udio materijalne kulturne baštine. Od ostalih prostora veće koncentracije valja istaknuti naselje lokva rogoznica te prostor uz obalu rijeke cetine. Statistički pregled elemenata materijalne kulturno-povijesne baštine po naseljima grada.

PODRIJETLO NAZIVA

Smatra se da podrijetlo naziva grada Omiša potječe od slavenske riječi holm ili hum, što je prevedenica ilirsko-grčke riječi onaion/oneon, a znači brijeg, brdo ili mjesto na brijegu, moguće je i da je Oneum prozvan po rijeci Cetini koju su grčki kolonisti u donjem toku zvali Nestos iz čega se izvodi ime Oneum (Onaeum). Srednjovjekovni se grad naziva Olmissium ili Almivssium, a u doba mletačke vlasti Almissa. Današnje ime Omiša izvodi se iz srednjovjekovnog imena.

Oneum 14/22 pt

Oneum 340 pt

Slovo A koje u svom središnjem dijelu umjesto ravne linije (crtice) sadrži kvačicu ponavlja se u gotovo svim natpisima u Gradu Omišu.

Oneum 12/14 pt

(Peovica)

Oneum 54 pt

TVRĐAVA FORTICA

Oneum 21 pt

(Starigrad)

Oneum 45 pt

Fortica je sagrađena vjerojatno na mjestu prapovijesne gradine i antičke utvrde. Ta ranija tvrđava bila je dio antičkog naselja Oneum smještenog u obližnjem zaseoku Baučići. Iako se prvi put spominje 1423. godine, Starigrad je sagrađen vjerojatno krajem 14. i početkom 15. stoljeća. S tvrđave se kontrolira široki prostor od Bračkog i Hvarskog kanala preko obale do srednjih Poljica.

Oneum 16/22 pt

U vrijeme Ciparskog rata (1571.-1573.) omiško stanovništvo dobilo je zadatak da u samo pet dana naspe tvrđavske bastione kako bi mogli izdržati napade turskog topništva. Veliki otvor za top, koji čuva spoj sjevernog bastiona i bedema te ulaz u tvrđavu, napravljen je oko 1586. godine. Otprilike u isto vrijeme tvrđava je ponovo u vrlo lošem

Oneum 12/16 pt

stanju, oštećena čestim udarima gromova i orkanskim burama. Za vrijeme Kandijskog rata (1645.-1669.). Starigrad je popravljan po posljednji put nakon čega se granica s Turcima pomiče dalje na sjever, a tvrđava gubi svoju stratešku važnost. Nakratko će opet biti u vojnoj upotrebi tijekom kratke Napoleonove vladavine na ovim prostorima

KULTURNÁ I
POVIJESNA
BAŠŤINA
OMIŠA

Naselje na području današnjeg Omiša prvi se put spominje u povijesti pod imenom Oneum

69/75 pt

Najveći dio kulturne infrastrukture nalazi se u gradskom naselju Omiš u kojem se nalaze dvije muzejske ustanove, jedna gradska knjižnica i Centar za kulturu koji pokriva glazbeno-scenske i galerijske djelatnosti. Prema Registru udruga 2016. godine na području Grada Omiša bilo je registriranih 26 aktivnih udruga u sektoru kulture i umjetnosti, od čega deset u Omišu, po dvije u Blatu na Cetini, Gatima, Kostanjama, Svinišću i Tugarima te po jedna u Donjem Dolcu, Mimicama, Ostrvici, Pisku, Slimenu i Srijanima. Muzejska djelatnost najrazvijenija je u Omišu gdje se, prema Registru muzeja, galerija i zbirki u Republici Hrvatskoj nalaze Gradski muzej Omiš i Muzej franjevačkog samostana s pinakotekom. Od ostalih muzejskih institucija, na području Grada Omiša djeluju još i Etnografska zbirka Povijesni muzej Poljica Župnog centra Gata te privatna Etnografska zbirka Radilović u Tugarama. Gradski muzej Omiš jedina je institucija stalno otvorena posjetiteljima, dok su ostale ustanove dostupne samo uz prethodnu najavu. Gradski muzej Omiš posjeduje osam dokumentacijskih zbirki i četiri umjetničke zbirke, i to arheološku, umjetničku, povijesnu i etnografsku. Muzejska građa nalazi se pod zaštitom Ministarstva kulture kao pokretna kulturna baština. U fondusu muzeja nalazi se oko 3.000 predmeta među kojima se izdvajaju kameni ulomci iz antičkog doma (glava cara Tiberija), ranobarokna omiška dukala izdana u Mlecima i građa vezana uz Poljičku kneževinu u kojoj se nalaze i Poljički statuti, a koja svjedoči o bogatoj kulturno-povijesnoj baštini omiškog kraja. Muzej franjevačkog samostana s pinakotekom organizira i održava brigu o predmetima koje su franjevci donijeli sa

13/20 pt

SEMINARIUM

55 pt

HOC ILLYRICUM ILLUSTRISSIMUS AC

19 pt

reverendissimus

55 pt

DOMINUS PACIFICUS BIZZA ARCHI

19 pt

EPISCOPUS

67 pt

SPALATENSIS ANNO

34 pt

incrementum

66 pt

DEDIT, ANNO DOMINI

36 pt

MDCCLXI

80 pt

► Smatra se da je Omiš prozvan po rijeci Cetini koju su grčki kolonisti u donjem toku zvali Nestos iz čega se izvodi ime Oneum.

► SREDNJOVJEKOVNI SE GRAD NAZIVA OLMISSIUM ILI ALMIVISSIUM, A U DOBA MLETAČKE VLASTI ALMISSA.

K A M

AUTOR
Mirko Perak

E N O

ORGANIZATOR
Turistička zajednica
grada Omiša

ILIRSKO
SJEMENIŠTE
U OMIŠU,
SUBOTA
23.03.2019 u 19 h

S R C E

M I R A

B E L E

Turistička zajednica grada Omiša i grad Omiš vas pozivaju na

12. GUSARSKU BITKU

DAN MALIH GUSARA
17.08.2018., Plato Toreta od 18 h

Dječje gusarske sportske igre
Povorka malih gusara i zabava uz Šarenka
Koncert na otvorenom u organizaciji KPU
Omiški gusari, Trio Gušt

GUSARSKA BITKA
18.08.2018., Gradska luka od 19 h

Svečana povorka povijesnih postrojbi
Ples s vatrom, Bitka, Kliški uskoci, Kumpanjija,
Blato na Korčuli, Dubrovački trombunjeri
Koncert na otvorenom u organizaciji KPU
Omiški gusari, Zlatko Pejaković

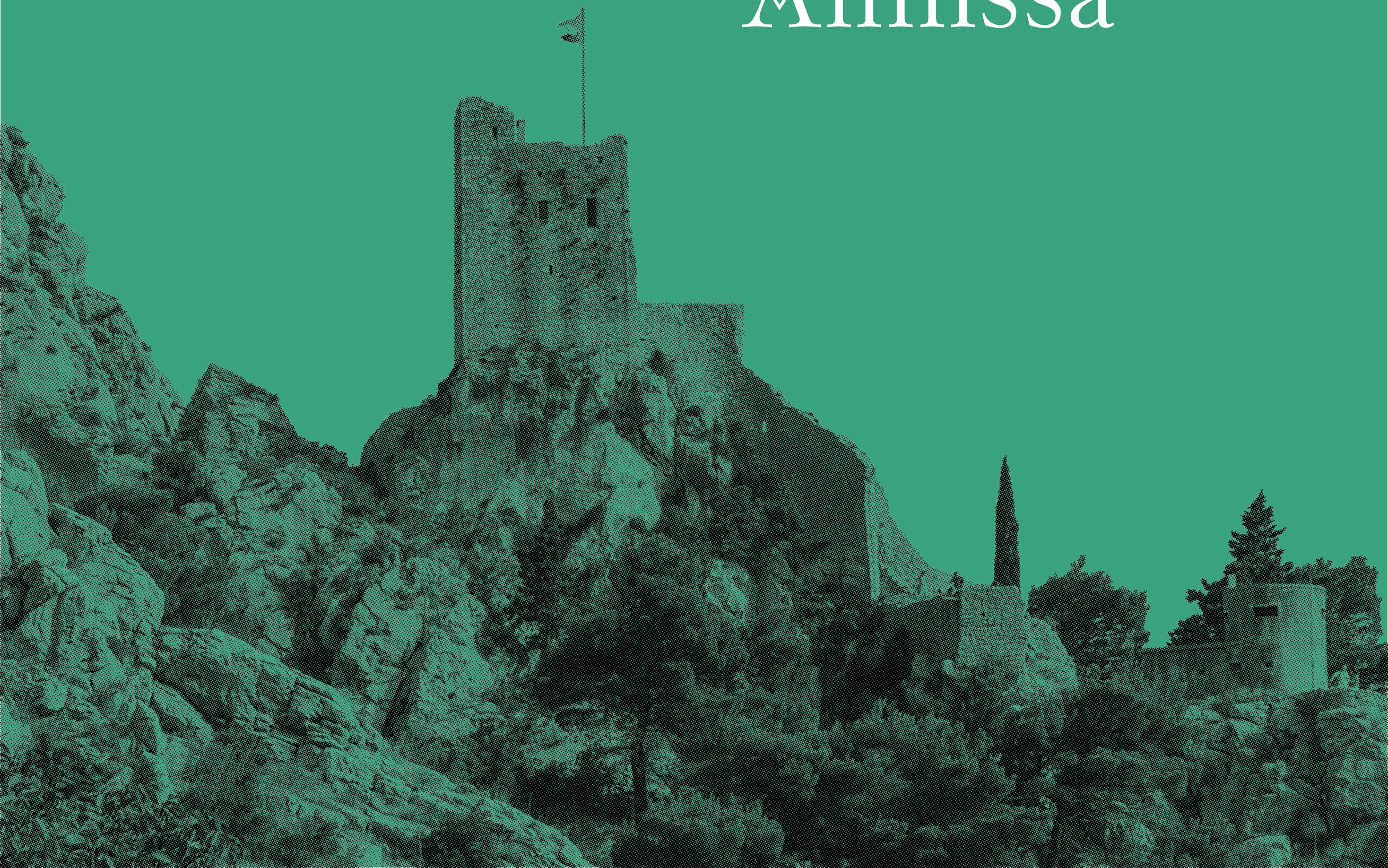
O M I Š

2 0 1 8

Almissa

Almissa

Almissa je serifno pismo nastalo iz poteza ekspanzije po uzoru na natpis s ploče koja se nalazi na pročelju crkve Sv. Duha. Visokog je x heighta i visokog kontrasta namijenjeno za tekst. Sadrži tri alternativna slovna znaka za slova A, R i Q.

Crkva Sv. duha

Sagrađena je u renesansnom stilu 1585. godine nastojanjem Marka Deškovića, pročelnika bratovštine Svetoga Duha, kako piše na kamenom natpisu na pročelju crkve. Podignuta je na mjestu starije gotičke crkve. Kasnorenesansna građevina bila je smještena u upravnom središtu komune, uz gradsku ložu i toranj gradskog sata. U njoj su se održavale skupštine pučana. Crkva je prostrana jednobrodna građevina s visoko izdignutim četvrtastim svetištem, presvođena prelomljenim svodom. Unutrašnjost građevine je ožbukana, a u podanku svoda nalazi se profilirani kameni vijenac. Glavno pročelje građeno je finim klesancima, a na vrhu je zvonik s tri otvora za zvono. Glavni portal ima bogati kasnorenesansni višestruko profilirani okvir s natpisom o gradnji na atici. U apsidi je drveni pozlaćeni oltar na kojem se ranije nalazila slika Silazak Duha Svetoga rad slikara Palme Mladeg.

A	À	C	Č	Ć	a	b	c	č	ć
D	Ð	E	F	G	d	đ	e	f	g
H	I	J	K	L	h	i	j	k	l
M	N	O	P	Q	m	n	o	p	q
R	S	Š	T	U	r	s	š	t	u
V	W	X	Y	Z	v	w	x	y	z
Ž	?	!	,	.	ž				

A

A

1

2

3

R

R

4

5

6

Q

Q

7

8

9

GRADSKI MUZEJ OMIŠ

Gradski muzej Omiš osnovan je 1986. g. Smješten je u zgradi neposredno uz istočna gradska vrata, na ulazu u staru gradsku jezgru. U dvorištu Muzeja izloženi su antički kameni spomenici s natpisima, a u prizemlju je stalni postav arheološke i povijesne građe vezane za grad Omiš i njegovu okolicu. U muzeju se izdvaja nekoliko prvorazrednih arheoloških spomenika. Najznačajniji antički spomenik je kameni natpis na latinskom jeziku iz 1. st., s posvetom caru Klaudiju. Tu je i rimski natpis izrađen u vrijeme cara Tiberija i mramorna glava cara Tiberija, pronađeni nedaleko od nalazišta velikoga antičkog žrtvenika posvećenoga Augustu. Reljefna ploča s prikazom Kristova uskrsnuća pronađena je u ostacima ranokršćanske crkve iz Justinijanova doba

Almissa 13/20 pt

Slovo A koje u svom središnjem dijelu umjesto ravne linije (crtice) sadrži kvačicu ponavlja se u gotovo svim natpisima u Gradu Omišu.

Almissa 12/14 pt

PRIJEPIS POLJIČKOG STATUTA

Almissa 13 pt

(1767.)

Almissa 73 pt

(1664.)

Almissa 71 pt

Nadgrobna ploča kneza Miroslava Kačića s natpisom na bosančici potječe iz 13. st. Brojni su i drugi kameni ulomci iz antike i srednjeg vijeka. Starohrvatski nakit, primjerci starog novca, likovni prikazi te raznovrsna druga građa također omogućuju uvid u prošlost grada i njegovo značenje kroz povijest.

Almissa 16/23 pt

Važan izložak je ranobarokna, bogato dekorirana omiška dukala (odluka, tj. naredba mletačke vlasti), izdana u Mlecima 1579. godine. Na prvom katu Muzeja, kao i u galeriji Onaion koja se nalazi u susjednoj ulici, u kući Popovac, mogu se razgledati povremene izložbe građe iz umjetničke zbirke Muzeja i samostalne izložbe domaćih i stranih

Oneum 10/16 pt

umjetnika. Muzej čuva i građu vezanu za Poljičku republiku Poljičke statute, pečat poljičkoga velikog kneza, svilenu poljičku zastavu sv. Marka iz doba mletačke vlasti. Poljički statut obuhvaćao je norme poljičkog društva, a važan je povijesni dokument zbog svojih pravnih, ekonomskih, društvenih i kulturoloških aspekata.

TURISTIČKA

ATRAKCIJA

GRADA

OMIŠA

Almissa 125 pt

Kuća sretnog čovjeka ime je dobila po natpisu koji se nalazi iznad ulaznih vrata. Ni danas ne znamo mnogo o originalnom vlasniku ove renesansne kuće, ali dobro je očuvana i danas predstavlja najljepši primjer klasične dalmatinske arhitekture iz venecijanskog perioda. Kuća sretnog čovjeka građena je tako da se u prizemlju nalazi radionica i dnevni boravak, na prvom katu spavaonice dok se tek na drugom i najvišem katu nalazi kuhinja. Ovakav način uređenja interijera dugi niz godina zbunjivao je povjesničare dok konačno nisu shvatili zbog čega su stari arhitekti unutrašnjost uredili na tako naizgled nepraktičan način. U Srednjem vijeku, mnoge su omiške kuće uništene u požarima, a kako je poznato, vatra se u kućama najčešće može pronaći u kuhinji. Kuće kod kojih su kuhinje bile smještene na nižim katovima najčešće su uslijed požara pretvorene u prah. S vremenom, stari su Omišani shvatili da podizanjem kuhinje na više katove u slučaju požara štete postaju značajno manje te je uskoro ovakav način gradnje postao standardan u gradu.

18/24pt

GRATIAS
AGO TIBI DNE
QUIA FUI IN
HOC MONDO
ZAHVALJUJEM
TI, GOSPODE,
ŠTO SAM BIO
NA OVOM
SVIJETU

48/67 pt

lavrentivs

81 pt

MINIVS ALMISSII PROVVISOR BENE

17 pt

MERITVS

69 pt

popvlo plavdente tempore

30 pt

etimpensa

77 pt

BREVI HANC PORTAM CVM VTROQVE MVRI

15 pt

BRACHIO

68 pt

faciendam cvravit

45 pt

MDXXXXI

63 pt

NASELJE

63 pt

na području današnjeg Omiša prvi se put spominje u povijesti

12 pt

POD IMENOM

26 pt

Oneum

117 pt

U SREDNJEM VIJEKU,

26 pt

tijekom 12. i 13. stoljeća, gradom su vladali knezovi

15 pt

K A Č I Ć I

73 pt

KOJI SU BILI NA ČELU OMIŠKIH

19 pt

GUSARA

69 pt

OMIŠ SE TADA SPOMINJE POD TALIJANSKIM IMENOM

11 pt

Almissa.

98 pt

POLJIČKA REPUBLIKA POLJIČKI STATUT

66 pt

54 pt

70 pt

70 pt

Poljički statut je najvažniji izvor Poljičke Republike. Isprava je od neprocjenjive vrijednosti. Iz njegove materije se, osim pravnih, mogu proučavati povijesni, ekonomski, politički i drugi društveni odnosi.

Almissa 26/36 pt

Poljički statut je najvažniji izvor Poljičke Republike. Isprava je od neprocjenjive vrijednosti. Iz njegove materije se, osim pravnih, mogu proučavati povijesni, ekonomski, politički i drugi društveni odnosi. Nastao je kao rezultat zadovoljenja potrebe da se postigne što veća nezavisnost od srednjovjekovne Hrvatske i Venecije. Imao je više redakcija. Sve redakcije Statuta nastajale su u prijelomnim vremenima, kada su Poljica trebala priznati novog gospodara. Prva redakcija Poljičkog statuta je sastavljena 1440. Pisana je poljičicom, brzopisnom hrvatskom ćirilicom s mnogobrojnim lokalnim posebnostima. Kroz 116 članaka iskazivala se njime neovisnost uređivanja javnih unutrašnjih odnosa (na razinama kaznenoga, građanskog i procesnoga prava) poljičke zajednice o zakonodavstvu Mletačke Republike, potom Ugarskoga/Austrijskoga ili Osmanskoga Carstva, sve do Napoleonove vlasti na početku 19. st.

Sastavljen je na temelju već postojećega kodificiranog oblika poljičkoga običajnog prava koji potječe najvjerojatnije s kraja 14. st., ali se ne može isključiti da su i prije toga postojale od kraljeva izdane ili potvrđene isprave o povlasticama Poljičana. Smatra se da prvih 18 članaka potječe iz 1440., a ostali su od 1475. nadalje dopisivani kao izmjene i dopune prvotnih odredaba. Poljički statut odražava društveno ustrojstvo poljičke zajednice u razvijenom srednjem vijeku, svjedoči i o ondašnjoj svakodnevnici, npr. o životu u kućnim zajednicama, nasljeđivanju, odnosu poljodjelstva i stočarstva, zaštiti od divljih životinja, vrijednostima pokretnina i nekretnina, održavanju javnih puteva, trgovini, o spolnome moralu, klevetama, zlostavljanju žena, precizno se navode kazne ovisno o tome koji je dio tijela i koliko ozlijeđen itd. Statut razlikuje povlaštenu sloj Poljičana, koji se dijelio na didiće i vlastelu (ugričiće), i neplemenite stanovnike općine, pučane (slobodni seljaci), kmetiće (ovisni seljaci, obrađivači zemlje plemenitih Poljičana) i vlahe (stočare). Privredni temelj kućne zajednice (proširene obitelji temeljene na patrilinearnom srodstvu) bila je plemenščina, koju su mogli posjedovati samo didići i vlastela, a koja u slučaju izumrća roda (svih patrilinearno vezanih muških te neudanih ženskih članova) nije pripadala kralju, već plemenu, tj. bližim rođacima. U Statutu su sačuvane mnoge vrlo stare

Almissa 12/16 pt

A Smatra se da je Omiš prozvan po rijeci Cetini koju su grčki kolonisti u donjem toku zvali Nestos iz čega se izvodi ime Oneum.

SREDNJOVJEKOVNI SE GRAD NAZIVA OLMISSIUM ILI ALMIVISSIUM, A U DOBA MLETAČKE VLASTI ALMISSA.

Primjena na identifikacijske znakove kulturnih znamenitosti

NADVATNIK SA ZAPADNIH GRADSKIH VRATA (1541.)

Natpis na nadvratniku svjedoči o gradnji Velikih zapadnih vrata ili Vrata od Rike i zidina u vrijeme providura Lorenza Miniija. Bočno se nalazi grb providura i grb Omiša.

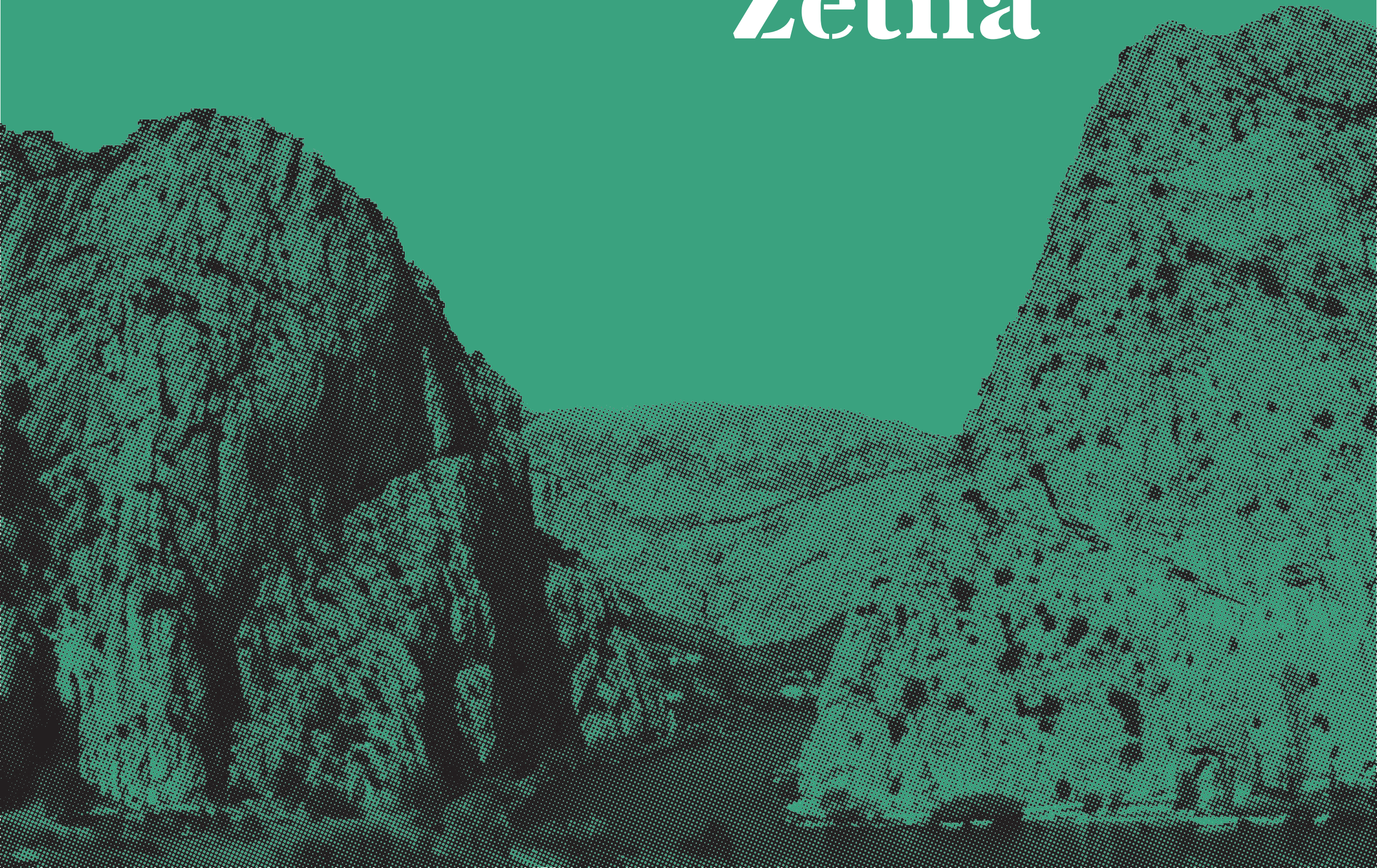
A TRANSOME FROM THE WESTERN TOWN GATE (1541.)

The inscription on the transom bears witness of the building of the great Western gate and walls during the reign of providur Lorenzo Mini. The coats of arms of providur and the town of Omiš located on the side.

Zetna

Zetna

Zetna je serifno naslovno pismo nastalo iz poteza ekspanzije po uzoru na pismo Almissa i natpis sa Starog omišskog groblja kojem su dijelovi slova iskidani, što mu daje obilježja stencil fonta. Visokog je x heighta i visokog kontrasta namijenjeno za naslove. Sadrži tri dekorativna elementa preuzeta iz prijepisa Poljičkog statuta iz 1767. godine.

Crkva sv. duha

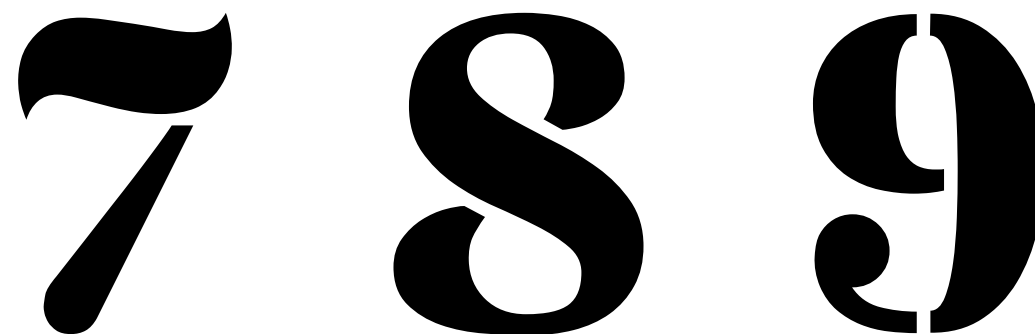
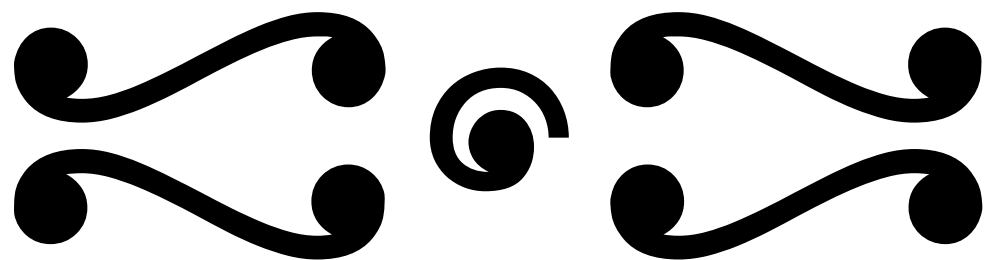
Sagrađena je u renesansnom stilu 1585. godine nastojanjem Marka Deškovića, pročelnika bratovštine Svetoga Duha, kako piše na kamenom natpisu na pročelju crkve. Podignuta je na mjestu starije gotičke crkve. Kasnorenesansna građevina bila je smještena u upravnom središtu komune, uz gradsku ložu i toranj gradskog sata. U njoj su se održavale skupštine pučana. Crkva je prostrana jednobrodna građevina s visoko izdignutim četvrtastim svetištem, presvođena prelomljenim svodom. Unutrašnjost građevine je ožbukana, a u podanku svoda nalazi se profilirani kameni vijenac. Glavno pročelje građeno je finim klesancima, a na vrhu je zvonik s tri otvora za zvono. Glavni portal ima bogati kasnorenesansni višestruko profilirani okvir s natpisom o gradnji na atici. U apsidi je drveni pozlaćeni oltar na kojem se ranije nalazila slika Silazak Duha Svetoga rad slikara Palme Mladeg.

A	À	B	C	Č	a	b	c	č	é
D	Ð	E	F	G	d	đ	e	f	g
H	I	J	K	L	h	i	j	k	l
M	N	O	P	Q	m	n	o	p	q
R	S	Š	T	U	r	s	š	t	u
V	W	X	Y	Z	v	w	x	y	z
Ž	?	!	.	,	ž				

Cetina

104 pt

SPLITSKO DALMATINSKA ŽUPANIJA.

18 pt

UZ KRKU

70 pt

i Zrmanju, Cetina je najveća hrvatska

18 pt

primorska rijeka.

39 pt

IZVIRE U SJEVEROZAPADNIM OBRONCIMA

15 pt

DINARE

81 pt

Ulijeva se u Jadransko more kod Omiša iduga je

14 pt

105 km

96 pt

gratias

98 pt

AGO TIBI DNE

38 pt

QUIA

123 pt

FUI IN HOC

38 pt

mondo

97 pt

Œ

180 pt

Festival Dalmatinskih KLAPA U OMIŠU

90 Pt

49 Pt

73 Pt

100 Pt

Prvi je organiziran 1967. godine sa ciljem da se u turističkoj sezoni spontane skupine pjevača nađu zajedno i zapjevaju pred publikom na način kako inače u svojoj sredini pjevaju u klapi.

21 Pt

Omiš je sljedećih godina nastojao u iskazivanju intimnog serenadnog zvuka, lirskih sadržaja, širokih tempa a da bi se uživalo u akordu, skladu svih dionica. I naravno, isključivo u acappella izvedbi. Ubrzo se pokazalo da lijepo pjevanje postaje bitnom kvalitetom i u vrednovanju izvedbe i u predstavljanju klape. Traži se homogenost zvuka, usklađenost i ravnoteža glasova, fuzija akorda, besprijeekorna i sigurna intonacija, jasna artikulacija i izgovor, te izražajnost i uživljenost u interpretaciji teksta. Uloga voditelja i obrađivača (njih preko 400) postaje izuzetno značajnom kako za oblikovanje i prilagodbu izvornih napjeva tako i za izvedbu klape u sve jačoj konkurenciji klapa koje se bore za festivalske nagrade. Izvorni klapski napjevi su temelj cjelokupnog festivalskog programa. Do sada je na Omiškom festivalu izvedeno preko 1250 naslova (ako se izuzmu varijante, njihov broj je preko 900). U okviru Festivala (od 1968. godine) ustanovljena je posebna natjecateljska večer novih skladbi, a sa ciljem da se širi fundus klapskih pjesama koje nastavljaju tradiciju, ali donose i nove ideje i nova glazbena oblikovanja u duhu tradicijske dalmatinske klapske pjesme. Do sada je izvedeno preko 500 novih skladbi. Izdavačka djelatnost Festivala dalmatinskih klapa u Omišu jedan je od bitnih čimbenika

14/20 pt

**Pute, laze pizon dubli tovari,
gustirne žedne mijun sići i lati
konkulana škina težakov
od motik po žurnatin,
žurnatin pritrujena!**

**Prage kalet žnjutin dubli Puntari,
naboj dalmatine rebati na draći,
kroz kadene dicu čičan pasli,
a judi driti ka kolone
Dalmatino povišću pritrujena!**

Staro omiško groblje

96 pt

Staro omiško groblje nalazi se istočno od centra grada u smjeru istočnih gradskih vrata. Grobnice se nižu zgusnuto oko Gospine Crkve (ckva Sv. Marije), većinom u smjeru istok-zapad. Dio njih ima natpise s naznakom vlasnika i godine gradnje, a ponekad i grb obitelji. Starije grobnice bliže su crkvi, a najstarija datira iz 1515.g. Osim spomenutih grobnica postoje šest sarkofaga iz rimskog vremena od kojih dva imaju poklopac s kosim stranama, dva su poluobla i dva ravna. Na jednom od njih je uz izlizi natpis uklesana 1511. godina, a drugi ima grb obitelji Dešković s natpisom.

13/19 pt

SARKOFAZI IMAJU IZVORNIH NATPISA I OZNAKA. OMIŠKO GROBLJE PRESTAVLJA JEDINSTVENI PRIMJER U DALMACIJI OBZIROM NA TIP GROBNICA S UKLESANIM NATPISIMA, A NALAZE SE NA OTVORENOM. NA NJIMA SU IMENA OMIŠKIH OBITELJI KOJA SE NEPOSREDNO POVEZUJU S POVIJEŠĆU GRADA. OVDJE JE PRONAĐENA PLOČA KNEZA MIROSLAVA

26/36 pt

CRKVA SV. LUKE

62 pt

125 pt

N

a sjeverozapadnom dijelu groblja je Crkva sv. Luke sagrađena 1618. Ona je jednobrodna, presvođena slomljenim svodom i bez apside, usmjerena sjever jug. Crkva sv. Luke bila je mauzolej obitelji Drašković Bonitija. U njoj se nalaze brojni natpisi na talijanskom jeziku moralnog sadržaja. Na Starom omiškom groblju nalazi se i crkva Sv. Marije sagrađena na ranokršćanskim temeljima i nekoliko nadgrobnih ploča od kojih je najvažnija ona s grobom plemićke obitelji Dražojevića (iz 1630. godine).

Onomastičari kažu da na ziv rijeke Cetine potječe od frigijske riječi Zetna, što znači vrata. Budući da je ušće Cetine sličilo na Monumentalna vrata naziv gornjeg toka Cetine povezuje se s grčkom riječju hippos, što znači konj, jer je veliki dio rijeke brz, poskakuje kao konj (ima mnogo vodopada i nije plovni, pa se u doba rimske vladavine rijeka nazivala Hippius.

N

A

Zetna 180 pt

Primjena na znakove kulturnih znamenitosti

DRUŽBA SESTARA SLUŽAVKI MALOG ISUSA, SAMOSTAN NAZARET

Družba sestara Služavki Malog Isusa osnovana je 1890. god. u Sarajevu, a utemeljio ju je bosanski nadbiskup Sluga Božji dr. Josip Stadler. Sestre su 1917. god. došle u Omiš i započele s radom u vrtiću te otvorile prvu zanatsku školu. Od 1964. god. vode dom za djecu s posebnim potrebama te rade u školi i župi.

CONGREGATION OF THE SISTERS, SERVANTS OF INFANT JESUS, NAZARETH CONVENT

The Congregation of the sisters, Servants of the Infant Jesus was founded in 1890. in Sarajevo by the Servant of God, dr. Josip Stadler, the first archbishop of the Roman Catholic archdiocese of Vrhbosna. The sisters came to Omiš 1917. and formed the first kindergarten in town and also organised a private vocational school. Ever since 1964. The Sisters have run a home for a disabled children and have worked both in school and the parish.

**DRUŽBA SESTARA SLUŽAVKI
MALOG ISUSA, SAMOSTAN NAZARET**

Družba sestara Služavki Malog Isusa osnovana je 1864. god. u Sarajevu, a nastala je uoči 200. obljetnice rođenja Isusa Krista. Prve služavke nastale su 1864. god. dok su u Opatu i Zagrebu a nakon u venetu u nekoliko prvih imenika. Od 1864. god. vodile su se život u prvobitnom duhovnom i radu u 1864.

**CONGREGATION OF THE SISTERS, SERVANTS
OF INFANT JESUS, NAZARETH CONVENT**

The Congregation of the sisters, Servants of the Infant Jesus was founded in 1864, in Sarajevo in the service of God. It began its life in the monastery of the Holy Mary, Catholic Archdiocese of Vukovar. The sisters came to Opatu in 1867, and formed the first congregation in Sarajevo and then organized in the remaining cities. Over time, they have established a network of a thousand children and have opened both in school and the parish.

KUĆA SRETNOG ČOVJEKA
The house of a Happy man